

הגבעונים

1. דברים פרק כ

(י) כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום: (יא) והיה אם שלום תענה ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך: (יב) ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה: (יג) ונתנה יהוה אליהיך בידך והפית את כל זכורה לפי חרב: (יד) רק הנשים והטף והבהמה וכל אשר יהיה בעיר כל שללה תבז לך ואכלת את שלל איביך אשר נתן יהוה אליהיך לך: (טו) בן תעשה לכל הערים הרוקות מדרך מאד אשר לא מערי הגוים האלה הנח: (טז) רק מערי העמים האלה אשר יהוה אליהיך נתן לך נחלה לא תחיה כל נשמה: (יז) פי החרם תחרימם החתי והאמרי הכנעני והפריז החוי והיבויסי כאשר צוה יהוה אליהיך: (יח) למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם ותטאתם ליהוה אלהיכם:

2. רש"י

כי תקרב אל עיר. במלחמה הרשומה הכתוב מדבר כמו שמפורש בענין כן הענין לכל הערים הרחוקות וגו': (יח) למען אשר לא ילמדו - הא אם עשו חסונה ומתגייסין אתה רשאי להקבלם: ועיין גור אריה ור"א"ם

3. רמב"ם הלכות מלכים פרק ו

*השגת הראב"ד / אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, א"ל אין שואלין למלחמת הרשות אלא שיהיו למס.

הלכה *אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו שלום אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה, שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, אם השלימו וקבלו שבע מצות שנצטוו בני נח עליהן אין הורגין מהן נשמה והרי הן למס, שנאמר יהיו לך למס ועבדוך, קבלו עליהן המס ולא קבלו העבדות או שקבלו העבדות ולא קבלו המס, אין שומעין להם עד שיקבלו שניהם, והעבדות שיקבלו הוא שיהיו נבזים ושפלים למטה ולא ירימו ראש

בישראל אלא יהיו כבושים תחת ידם, ולא יתמנו על ישראל לשום דבר שבעולם.....

הלכה ואם לא השלימו או שהשלימו ולא קבלו שבע מצות, עושין עמהם מלחמה והורגין כל הזכרים הגדולים, ובזוזין כל ממונם וטפם, ואין הורגין אשה ולא קטן שנאמר והנשים והטף זה

*השגת הראב"ד אבל שבעה עממין ועמלק וכו'. א"ל זה שבוש אלא שיכול לומר השלימו לקבל המלות.

טף של זכרים, במה דברים אמורים במלחמת הרשות שהוא עם שאר האומות, *אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו אין מניחין מהם נשמה שנאמר כן תעשה לכל וגו' רק מערי העמים לא תחיה כל נשמה, וכן הוא

אומר בעמלק תמחה את זכר עמלק, ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנאמר לא היתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם, מכלל ששלחו להם לשלום ולא קבלו.

הלכה שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס לארץ, הראשון שלח להם מי שרוצה לברוח יברח, וחזר ושלח מי שרוצה להשלים

*השגת הראב"ד / אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון וכו'. א"ל כל זה שבוש שלא שלח להם יהושע להשלים אלא עד שלא עבדו את הידן אבל אחר מוכן אין מקבלין אותן.

ישלם, וחזר ושלח מי שרוצה לעשות מלחמה יעשה, *אם כן מפני מה הערימו יושבי גבעון, לפי ששלח להם בכלל ולא קבלו, ולא ידעו משפט ישראל ודימו ששוב אין פותחין להם לשלום,

ולמה קשה הדבר לנשיאים וראו שראוי להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית, והרי הוא אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהיו למס עבדים, והואיל ובטעות נשבעו להן בדין היה שיהרגו על שהטעום לולי חלול השם.

4. ילקוט שמעוני יהושע רמז יט

כתיב: ועתה ארורים אתם, א"ר אלעזר ארין כנחש, שנאמר ועתה ארורים אתם, וכתיב ועתה ארור אתה, וכתיב ויאמר איש ישראל אל החוי, וכי חוים היו, והלא גבעונים היו, אלא שעשו מעשה חוי, אמר יודע אני שא"ל הקב"ה ביום אכלך ממנו מות תמות, אלא הריני הולך ומרמה בהם והם הולכים ועושים, ואני יורש הארץ לעצמי כך אמרו אלו יודעים אנו שאמר הקב"ה החרם תחרימם, וכתיב לא תכרות להם ולא להיהם ברית, הרינו הולכים והם כורתים עמנו ברית, מה נפשך הורגים אותנו עברו על השבועה, קיימו אותנו עברו על הגזרה, בין כן ובין כן נענשין, ואין יורשין הארץ:

5. ירושלמי מסכת שביעית פרק ו מ"א

- דאמר רבי שמואל בר נחמן שלש פרסטיגיות שילח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ
א. מי שהוא רוצה להפנות יפנה
ב. להשלים ישלי
ג. לעשות מלחמה יעשה

גרגשי פינה והאמי' לו להקב"ה והלך לו לאפריקי עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי גבעונים השלימו וכי השלימו יושבי גבעון את ישראל שלשים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו

6. מסכת יכמות דף עח עמוד ב

א. אמר רב חנא בר אדא: נתינים - דוד גזר עליהם, שנאמר: (שמואל ב' כ"א) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מכני ישראל המה וגו'. מאי טעמא גזר עלייהו? דכתיב: (שמואל ב' כ"א) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר שנה, שנה ראשונה - אמר להם: שמא עובדי עבודת כוכבים יש בכנס? דכתיב: (דברים י"א) ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם... ועצר את השמים ולא יהיה מטר וגו'! בדקו ולא מצאו;
שניה - אמר להם: שמא עובדי עבירה יש בכנס? דכתיב: (ירמיהו ג') וימנעו רביבים ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך וגו'! בדקו ולא מצאו;
שלישית - אמר להם: שמא פוסקי צדקה ברבים יש בכנס ואין נותנין? דכתיב: (משלי כ"ה) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר! בדקו ולא מצאו,
אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, מיד: ויבקש דוד את פני ה'. מאי היא? אמר ריש לקיש: ששאל באורים ותומים. מאי משמע? א"ר אלעזר: אחיא פני פני, כתיב הכא: ויבקש דוד את פני ה', וכתיב התם: (במדבר כ"ז) ושאל לו במשפט האורים לפני ה'.

ב. ויאמר ה' אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית הגבעונים, אל שאול - שלא נספד כהלכה, ואל בית הדמים - על אשר המית הגבעונים. וכי היכן מצינו בשאול שהמית הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן. קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה, וקא תבע על אשר המית הגבעונים? אין, דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב: (צפניה ב') בקשו את ה' כל ענוי ארץ אשר משפטו פעלו? באשר משפטו שם פעלו. אמר דוד: שאול נפקו להו (עט ע"א) תריסר ירחי שתא ולא דרכיה למספדיה, נתינים ניקרינהו ונפייסינהו.

ג. (שמואל ב' כ"א) ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם... מה אעשה לכם כמה אכפר וברכנו את נחלת ה', ויאמרו לו הגבעונים אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מכניו והוקענום לה' וגו',

מפייס ולא פייסינהו. אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים; רחמנים, דכתיב: (דברים י"ג) ונתן לך רחמים ורחמך והרכך; ביישנין, דכתיב: (שמות כ') בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי חסדים, דכתיב: (בראשית י"ח) למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו וגו', כל שיש בו שלשה סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו.

ד. (שמואל ב' כ"א) ויקת המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיכוש ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לערריאל בן ברזילי המחולתי. מאי שנא הני? אמר רב הונא: העבירות לפני ארון, כל שארון קולטו - למיתה, כל שאין ארון קולטו - לחיים. מתיב רב חנא בר קטינא: (שמואל ב' כ"א) ויחמול המלך על מפיכוש בן יהונתן בן שאול! שלא העבירו. וכי משוא פנים יש בדבר? אלא שהעבירו וקלטו, ובקש עליו רחמים ופלטו. ואכתי משוא פנים יש בדבר! אלא שבקש רחמים שלא יקלטנו הארון.

ה. והא כתיב: (דברים כ"ד) לא יומתו אבות על בנים וגו'! אמר רבי תיאי בר אבא אמר רבי יוחנן: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא. (שמואל ב' כ"א) ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל הצור מתחלת קציר עד נתן מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה,

והא כתיב: (דברים כ"א) לא תלין נבלתו על העץ! אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא, שהיו עובדים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשטו ידיהם בגרים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו, ומה בני מלכים כך, בני הדיוטות על אחת כמה וכמה! ומה גרים גרורים כך, ישראל על אחת כמה וכמה! מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף, שנאמר: (מלכים א' ה') ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמנים אלף חוצב בהר...